

Večernik

Leto IV. (XI.), šte. 246

Maribor, torek 28. oktobra 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelek »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

»Stanje stvari v Jugoslaviji«

Pod tem naslovom so minoli teden brnske »Lidové Noviny« objavile serijo člankov znanega londonskega profesorja in publicista Setona Watsona. Seton Watson je bil v Jugoslaviji zadnjič pred letom dni in je kasneje nedvomno zasledoval razvoj stvari samo iz zasebnih poročil, tudi je opazil razna memoranda hrvatskih in makedonskih emigrantov proti Jugoslaviji. Seton Watson vidi v današnjem stanju stvari v Jugoslaviji mnoge notranje in mednarodne nevarnosti in svari češkoslovaško javnost pred prevelikim optimizmom.

Praški »Narodní Listy« mu v nedeljski številki odgovarjajo kratko, a zelo stvarno. Povdarjajo, da je Seton Watson priznan star in odkrit prijatelj Jugoslovancov in Čehoslovakov, kakoršne si lahko oboji na prstih seštejemo. Bil je to že pred vojno, med vojno in tudi po vojni, vedno je odločno zastopal svoje stališče naproti vsakomur. Prof. Seton Watson gleda svet z očmi učenjaka, ki ima pred očmi absolutne dobrine, temeljne principe demokracije, in po teh meri jugoslovenske in češkoslovaške prilike, ki ga vznemirjajo. Gotovo je — povdarjajo »Narodní Listy« — ni vse v redu, ne v Jugoslaviji in ne v ČSR, niti v Poljski, Rusiji, Avstriji, Nemčiji, Madžarski, Italiji itd. Tudi francoski pisatelj Ducis je bil zelo nezadovoljen s stanjem stvari za časa revolucije in prvega cesarstva in je svoji jezi dal duška s sledečimi besedami: »Če vidim, kaj se godi, me obhaja želja, da bi se rešil na mesec, odprl okno in pljuval odtam na narod!«

Gotovo je, nadaljujejo »Narodní Listy«, da absolutistični režim, oprt na armado in birokracijo, potlačanje javnega mnenja, policijski ukrepi in marsikaj drugo ni najboljša. Vendar pa tudi nismo slepi in gluhi, da ne bi čuli in videli, kaj je današnji režim v Jugoslaviji napravil dobrega. Predvsem

visoko cenimo, da je v Jugoslaviji popolni mir, in da se tam dela z istinskimi efekti.

Režim v Jugoslaviji je enostavno dokazal, da ima najboljša namene in dobre cilje, in pa, da

je prehodni režim.

Zato ne vemo, zakaj naj ne bi soglašali z ljudmi, ki so šli sodelovat z vlado. Le poglejmo Rusijo: kolikokrat čujemo iz emigrantskih vrst vzdih, da je inteligenca, ki je odšla v inozemstvo, v znatni meri soodgovorna za strašno bedo ruskega naroda, in sicer zato, ker bi bila morala za vsako ceno ostati doma in delovati na svojem mestu. Z negacijo in odklanjanjem se nihče ni ničesar dosegel.

samo pozitivno delo ustvarja resnične vrednote.

Ce nas kaj vznemirja, je to, da je razvoj v Jugoslaviji, ki gre nedvomno na bolje, močno ogrožen od zunaj.

Ravno te dni je največji nizozemski tiskovnik »Telegraaf« objavil serijo člankov svojega rimskega dopisnika s

potovanja po Jugoslaviji. Stališče Holandca, vajenega na italijanske prilike, je zelo stvarno: ceni mir in delo ter dobro voljo režima.

Ugledni Jugoslovane evropskega obzorja, profesor češke univerze v Pragi, dr. Matija Murko, se je vrnil iz Jugoslavije, kjer je bival štiri mesece na ozemljih stare Srbije, bivšega Sandžaka in Črne gore, živel med ljudmi, zbiral pesmi, študiral narodne šege, in se za hip pomudil tudi v Beogradu, ne da bi bil govoril s kakim ministrom. Naravno, da mu kot Jugoslovancu ni vseeno, kaj se godi v njegovi domovini, kako se živi pod režimom, o katerem se po svetu toliko disputira. Po povratku v Prago je spisal dr. Murko v »Prager Presse« svoje poglede na stanje v Jugoslaviji. Njegovo mnenje je pomembno, ker je — dasi Jugoslovane — od današnje vlade neodvisen, ker je mož svetovnega obzorja, in ker so se njegovi nazori pred vojno v balkanskih zadevah izpolnili skoro dobesedno.

Dr. Murko primerja predvsem državno upravo v Jugoslaviji l. 1924 in danes med narodom. Našel je veliko razliko, zakaj takrat so bili še večinoma nekvalificirani upravni izvršilni organi, danes so tam pravi upravni uradniki s fakultetsko naobrazbo. Srečaval se je na svojih potovanjih z mladimi, simpatičnimi sreskimi načelniki, ki se vsestransko posvečajo težki in komplicirani nalogi, pa z veseljem delajo, ker se jim ni treba več pri vsaki priliki ozirati na kaprice prvakov te ali one politične stranke. Evropeizacija in modernizacija uprave je tudi v najbolj zakotnih delih državo na najboljši poti.

V drugi vrsti povdarja prof. dr. Murko delo, tehnični napredek.

L. 1924 je še moral potovati po slabih cestah na konju, letos se je vozil po lepih novih cestah z avtobusi. Takšne nove ceste so v zahodni Bosni, Hercegovini Črni gori, Stari Srbiji, avtobusi vozijo na vse strani, od dalmatinske obale pri Kotoru do še nedavno nepristopnih krajev na Kosovu.

Dalje opisuje dr. Murko velik napredek varnostne službe

v krajih, ki so še do l. 1912 bili pod turškimi cesarstvom, od l. 1924 do danes. Pred šestimi leti je še v krajih zlasti ob albanski meji vladal večer strah pred nasilji, povsod so bile vojaške in orožniške patrulje, napadi in pokolji na dnevnem redu, varnostni organi brez moči. Danes so ti kraji pacificirani in — kakor pravi narod: »od časa, kar je prišla država« — spomini na albansko anarhijo žive samo še v spominu in pravljicah. Kakšno ogromno civilizacijsko delo vrši s te strani vlada, more razumeti samo, kdor je živel poprej v teh krajih in si jih pogleda zopet danes.

»Narodni Listy« končno obžalujejo, da bodo sicer dobro mišljeni članki Setona Watsona dobrodošel material za Jugoslaviji sovražno propagando, ki je zadnje čase, že pričela, pojmajati.

Otvoritev angleškega parlamenta.

LONDON, 28. oktobra. Prvič v zgodovini angleškega parlamenta je danes angleški kralj pod delavsko vlado otvoril novo parlamentarno zasedanje s tradicionalnimi ceremonijami. Kralj Juri se je s svojim spremstvom pripeljal iz buckinghamske palače v šestoroprežni kočiji v parlament. V zgornji zbornici je imel prestolni govor. Otvoritveni seji v zgornji zbornici so prisostvovali waleški princ, diplomatski zbor in ostali dostojanstveniki.

Razdejanja na cestah

PO VSEH CESTAH V MARIBORSKEM OKOLIŠU SO PO ZADNJIH NEURJIH PLAZOVI PREKINILI PROMET.

MARIBOR, 28. okt. Od vseh strani iz ožje in širše mariborske okolice prihajajo poročila o katastrofalnih posledicah zadnjih deževij in neurij. Po vseh banovinskih in okrajnih cestah — da o občinskih niti ne govorimo — so povzročene ogromne škode. Velikanski plazovi so skoro na vseh cestah zaustavili promet.

Na cesti Jarenina — Št. Iij je v bližini Jareninskega dvora velik plaz zasul cesto. Cesta je do nadaljnjega zaprta.

Ceste proti Sv. Jakobu in Mariji Snežni so zatrpane z nešteti plazovi in je ves promet na njih ustavljen.

Novo cesto Št. Iij—Velka je zatrpalo na raznih mestih šest velikih plazov.

Na novi cesti Bresternica—Sv. Križ, ki jo okrajni cestni odbor šele gradi, se je na vrhu odtrgal velik

kompleks zemlje, trčil na novo cesto, odnesel ograjo ter kos obrambnega zidu. Tudi ta cesta je zaprta.

Staro banovinsko cesto skozi Dravsko dolino je pri Fali zasul velik plaz.

Tudi na raznih drugih cestah, tako v Sv. Lovrencu na Pohorju itd. so plazovi ustavili promet. Na Meliskem hribu so se tik nad cesto proti Sv. Petru velike skale laporja tako zrahljale, da je možno, da se vsak hip zrušijo v dolino. Zato je tudi na tej cesti ustavljen promet in so postavljene straže. Skale bo treba odkrušiti, nakar bo možno promet zopet otvoriti.

Tudi iz širšega okoliša Maribora prihajajo vesti o enakih razdejanjih na cestah. ki so baš sedaj — v času prevoza kmetijskih pridelkov, vina itd. tem usodnejša za naše gospodarstvo.

Katastrofalne povodnji v Mali Aziji

CARIGRAD, 28. oktobra. Po zadnjih poročilih so zavzele povodnji v okolici Smirne katastrofalen obseg. Vode vsebolj naraščajo, dežuje neprestano že več dni. Mesto Smirna je odrezano od ostalega sveta, vsa komunikacijska sredstva so poplavljeni in uničena. Doslej so našli že 70 trupel. Število smrtnih žrtev pa bo nedvomno veliko večje, ker se je podrlo na stotine hiš in je pod ruševinami polno mrtvih. Na tisoče oseb v Smirni in okolici je brez strehe. Mesto je v temi, ker so električne centrale in plinarne poškodovane in ne obratujejo. Dovož živil je nemogoč, v mestu primanjkuje kruha in najpotrebnejših drugih živil. Vlada je organizirala obsežno reševalno akcijo, ki pa radi vedno naraščajoče povodnji in ker so vse komunikacije uničene, le zelo težko napreduje.

Poskusi protirevolucije v Braziliji

RIO DE JANEIRO, 28. oktobra. Včeraj je prišlo sredi mesta do močnega streljanja. Prebivalstva se je polastila velika panika, ker je vse mislilo, da gre za protirevolucionarni pokret. Vlada je objavila proglaš, v katerem opozarja prebivalstvo, naj se ne podaja na glavne ulice. Javlja, da je bil poskušen mal upor, ki pa sta ga policija in vojaštvo takoj v kali udušila.

NEW-YORK, 28. oktobra. Vojaška policija v Rio de Janeiro je s pomočjo 6. pehotnega in prvega konjeniškega polka poskusila izvesti protirevolucijo. Vojaška junta je upor takoj udušila. Tudi v raznih drugih mestih so bili izvršeni enaki poskusi, tako v San Paulo itd., ki so pa vsi enako klavarno končali.

Serum proti influenci

je iznašel. — kakor javljajo iz Londona — tamošnji angleški učenjak Wellington. Z njegovim serumom je mogoče najtežjo influenco ozdraviti tekom par ur.

Češkoslovaški dom v Zagrebu.

Jugoslovensko - češkoslovaška Liga, Češka beseda in »Češkoslovaška obec« v Zagrebu so izročile mestni upravi prošnjo, da bi jim z ozirom na mnogobrojno češkoslovaško kolonijo v Zagrebu, za katero vzdržuje »češkoslovaška obec« lastno šolo, odstopila stavbišče, kjer bi navedena društva postavila skupni češkoslovaški dom.

Nova streljačka družina na Dravskem polju.

V nedeljo se je vršil v Šmarjeti občni zbor Savezne streljačke družine združenih vasi Šmarjeta, Št. Janž, Trniče in Prepole. V šoli, kjer se je vršil občni zbor, je bilo zbranih 80 kmečkih fantov. Občnega zbora so se udeležili štirje delegati oblasne streljačke družine iz Maribora s predsednikom polkovnikom Putnikovičem.

Razvanje.

K Sokolu v Hočah je pristopilo te dni iz lastne volje enajst mož in mladeničev. Med njimi so samostojni posestniki-poljedelci, kmetijski sinovi, ekonomski zvaniki in tvorniški strokovni delavci.

Neusmiljena rednica.

V stanovanju Klaneček Neže v Slovenski ul. št. 12 je nekdo skrivaj odložil sinoči približno 5 mesecev starega fantka. Ker imenovana ni z njim v nobenem sorodu, ga je odnesla najprej na policijo, potem pa na socialno-politični urad mestnega magistrata, ki je ugotovil, da gre v predmetnem slučaju za Ivana Špešiča, nezakonskega sina neke dekle iz Slovenskih goric, ki je bil na reji pri neki stranki v Pristaniški ulici, katera je najbrž odpotovala iz Maribora. Iz kakega vzroka se je hotela iznebiti otroka in zakaj ga je odnesla ravno v Slovensko ulico, bo dognala preiskava. Otrok je bil začasno oddan v mestni mladinski dom neusmiljena rednica pa se bo radi kaznji tega dejanja morala zagovarjati pred državnim pravdnikom. —

Nad eno milijardo za šole.

Proračunski odsek češkoslovaškega parlamenta razpravlja vladni predlog novega proračuna, ki vsebuje med drugim nad eno milijardo Kč izdatkov za šole.

Za ojačenje našega gledališča

NEPOVOLJEN OBISK. — ODLIČNE PREDSTAVE. — KINO. — DILETANTSKI ODRI. — KAJ LAHKO STORIMO. — SKUPNA AKCIJA POTREBNA. —

Problem, kako vzbuditi v ljudstvu zanimanje za umetnost, osobito za naše gledališče, je posebno važen za obmejni Maribor, kjer vrši gledališče poleg umetniške tudi važno nacionalno nalogo. — Kljub neštetim križem in težavam se je uprava vedno trudila, da s spretno izbiro repertoarja ob izredni požrtvovalnosti igralcev ter z dobro premišljeno organizacijo ljudskih, dijaških in delavskih predstav omogoči obstoj našega »Narodnega gledališča«. Večkrat pa smo že na tem mestu ugotavljali žalostno dejstvo, da so se one ljudske in delavske množice, katerim bi moralo biti gledališče predvsem namenjeno, odtujile umetnosti...

Letošnja sezona je že v polnem teku. Dosedanje predstave so tako kritiko kakor tudi publiko zadovoljile in kaže, da se stalno občinstvo tudi letos v svojih upih ni varalo. Žal, da so poročevalci že po prvih predstavah edini v ugotovitvi, da je obisk gledališča nepovoljen...

Časi, ko je ljudska masa predvojne dobe komaj pričakovala gledališke novitete v takrat ogroženem Narodnem domu ter se je peš, z vozovi in z vlaki napotila z dežele v gledališče, so minuli. To so bile prave ljudske predstave, včasih celo pravi »narodni prazniki«, ki so družili Sibke meščane z mnogobrojno okolico v trden in nepremagljiv narodni obroč...

Današnji čas je pa gledališču kaj malo naklonjen. Res je sicer, da so razna gospodarska in socialna vprašanja pereča in da je baš širše sloje zajela kriza; res pa je tudi, da ljudstvo, ki ne zagrablja ponudnih kulturnih dobrin, otopi in posurovi. In mariborsko gledališče je namenjeno vsemu ljudstvu in ne samo »izbrani« meščanski družbi. Na žalost sicer opažamo, da so letos nekateri izmed zadnjih »pozabili« na obstoj našega gledališča. To pa baje zaradi zvočnih filmov, ki »nudijo večjo umetnost in — močnejše dražilo za živce...« Dasi so te trditve precej problematične in isti pojav opažajo danes v večji ali manjši meri v vseh mestih, brezdvomno gledališče ne bo opustilo svojega namena: dvigniti splošni nivo občinstva. Napovedane so že delavske predstave, ki bodo skušale pridobiti delavske množice iz Maribora in okolice. Pri tej propagandi bi moralo biti postranskega pomena, če predstava uspe denarno, ker ni gledališče trgovska temveč kulturna institucija. Seveda bi ta značaj morale imeti

pred očmi vse korporacije, ki imajo za slovensko kulturo ob severni meji še kaj smisla! S skupnimi močmi bi naj tudi vsa društva v mestu in okolici pomagala gledališču, da more vršiti svojo nalogo v smeri »ljudskega gledališča«!

Pa ne samo z besedami! S primerno agitacijo, z razpečavanjem vstopnic ali kuponov med širšimi ljudskimi plastmi bi dosegli sčasoma sijajen uspeh: pridobiti bi za gledališče one, ki jim je v prvi vrsti namenjeno, društva pa bi izvršila važno ljudskoprosvetno nalogo.

Da bi taka akcija v nezadostnem ustrežanju prosvetnega dela s strani naših društev utonila, ni verjetno. Čeprav gojijo razna društva v mariborski okolici igralstvo, prirejajo več ali manj stalno razne igre, vendar lahko za popularizacijo poklicnega gledališča mnogo storijo!

Seveda motiv delovanja diletantskih odrov ne sme biti napačen! Neko društvo v mariborski okolici je bilo v denarni krizi. Blagajnik predlaga sanacijo blagajne z — uprizoritvijo igre. Nekaj mladih diletantov, par vaj, predstava na pomankljivem odru, mnogo reklame in uspeh ni izostal. Gledalci so napolnili društveno blagajno, naravno pa je, da bi bilo odveč predstavo staviti pred stroge umetnostne zakone! Ako je res, da mora biti gledališče sestaven del našega kulturnega življenja, je prav gotovo diletantizem »slikovnica za siromašne — duhom« (M. Krlježa) in s tem profanacija kulturnega stremjenja in hofenja. V tem smislu je pred meseci popolnoma upravičeno nastopil ljubljanski režiser prof. Šest, ki je na mednarodnem gledališkem kongresu ostro grajal neumetniške tendence diletantizma.

Vsa čast pa odrom, ki goje v svojih amaterskih predstavah »sijaj modre resnice, ki jo rodi samo umetnost« (M. Gorki) in to povsem iz — kulturnih nagibov! Take uprizoritve bodo gledalce vedno duševno dvigale in jih usmerjale tje, kjer se beseda, gib in mimika harmonično družijo v umetniško ustvarjanje t. j. v poklicno gledališče, ki hoče z literarno najboljšim repertoarjem izobraziti in vzgojiti tudi najširše narodne plasti.

S tem, da oni činitelji, ki jim je skrb za kulturni podvig našega ljudstva resnično v srcu, opuste brezplodno motrenje, skupna akcija ne more ostati brez uspeha. Naše gledališče mora postati pravo »Narodno gledališče«!

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Torek, 28. oktobra ob 20. uri »Sen kresne noči« ab. A. Kuponi. Navadne dramske cene.

Sreda, 29. oktobra. Zaprto.

Četrtek, 30. oktobra ob 20. uri »Dnevi našega življenja« ab. B. Premijera.

Prihodnja premijera v marib. gledališču bo v četrtek, 30. t. m. Ob tej priliki se bo vršila premijera na novo zrežirane in inscenirane igre kroka Leonida Andrejeva »Dnevi našega življenja«, ki jo je uprava radi svoječasne velike priljubljenosti ponovno stavila na repertoar, ter bo sigurno tudi letos privlačna točka dramskega repertoarja. Vsebinska je zajeta iz moskovskega študentskega življenja ter se bodo med dejanjem tudi pele originalne ruske pesmi in romance. Premijera se vrši za ab. B.

Nov prosvetni tečaj mariborske ZKD

se je vršil v nedeljo 26. tm. v Šoštanjju v tamošnji kinodvorani, ki je bila cel dopoldan polna kmetijskih in delavskih množic in fantov ter tudi nekaj žensk. Z zanimanjem so sledili predavanjem zveznega tajnika o potrebi stalnega izobraževanja vsakega posameznika. Veliko zanimanje je vladalo zlasti pri predavanju strok. učitelja g. Robnika o trojnem bistvu človeka, ki tvori njegov značaj, in ki je tudi temelj dobre družine in dobrega naroda. Ko je govornik zaključil z lepo prispodobno o duševnem ujedinjenju vseh delov jugoslovenskega naroda, so mu poslušalci pritrdili z dobovotajnim

ploskanjem. Prav tako je zanimal obiskovalce tečaja poučni gospodarski in obnem zabavni film »Novi čas zahteva boljše delo«, tako da so vsi gledalci vztrajali preko poldanske ure. Popoldne pa je dvorano napolnila mladina in nekaj odraslih, ki so vsi z zanimanjem gledali poučni zdravstveni film »kako čuvam svoje zdravje«, ki je bil predvajan po nekoliko uvodnih besedah o raznih zdravstvenih problemih naših krajev. S splošno željo, naj bi ZKD še večkrat priredilo takšne tečaje, se je tečaj zaključil.

Večer francoske pesmi

priredila Ljudska univerza in Francoski krožek v petek, dne 7. novembra v dvorani Apolo-kina. Ljubljanski baritonist Mirko Pugač nam bo podal sliko sodobnih francoskih samospevov.

Ljudska univerza v Mariboru.

V petek, 31. oktobra, na predvečer vseh svetnikov, bo primerna počastitev tega praznika s prireditvijo velikega predavalnega mojstra Flehnerja iz Dresdena. Recital bo indijsko legendo: Oči večnega brata, ki jo je spesnil znani dunajski pisatelj Stefan Zweig. Legenda je proslava vseh ponižanih, vseh trpinov in razžaljenih na svetu. Zweigova pesnjev je goreči slavospev ljubezni do našega bližnjega! — S predprodajo vstopnic se je že pričelo pri ge. Zlati Brišnik in G. Höferju.

Odlikovanja v ljubljanski železniški direkciji.

Z redom sv. Save III. stopnje sta bila odlikovana direktor drž. železnic v Ljubljani dr. Jakob Borko in načelnik pri isti direkciji Anton Dolinšek

Mariborski in dnevni drobiž

Iz šolske službe.

Absolvent višje pedagoške šole, gosp. Joško Trobei, dosedaj strokovni učitelj na meščanski šoli v Slov. Bistrici, je nastopil svoje novo službeno mesto kot suplent na drž. moškem učiteljskem v Mariboru. — Izpit na višji pedagoški šoli v Beogradu je napravil strokovni učitelj meščanske šole v Slov. Bistrici, gosp. Bogomir Bačić. Čestitamo!

Veliko zborovanje hrvatskih kmetov se bo vršilo začetkom decembra v Zagrebu. Pripravlja ga Karlo Kovačević, ki nanovo organizira hrvatski kmetijski narod v duhu kraljevega manifesta od 6. jan. 1929 in njegovih kasnejših aktov, v duhu sodelovanja za edinstvo naroda in njegovo gospodarsko povzdigo. —

Smrtna kosa.

V Smetanovi ul. 54 je umrl sinoči plehtar Engelbert Spolenak, star 19 let. —

Velika poplava vsled neregulirane Pesnice.

V nedeljo, dne 26. t. m. je bila vsa dolina od železniške proge do konca marješke župnije z redkimi izjemami par višje ležečih zemljišč pod vodo. Novo urejena banovinska cesta je bila istotako na petih krajih široko preplavljena, tako da je bil vozovni in avtomobilni promet domala čisto ustavljen. Sredi velikega jezera se je kot »slovenjgoriški Bled« dvigala cerkvič Sv. Mariete ob Pesnici s sosednimi poslopji. Voda se je zdaj razlila dalje po globlje ležečih zemljiščih ob vsaki strani ceste tja do vznožja hribov. To je že četrta povodenj v tej dolini. Obžalujemo naše pridne Marječane, ki leto za letom trpe toliko škoda vsled neregulirane Pesnice! Obžalujemo in čudimo se, da tako potrepe v čakalju na pomoč, t. j. na regulacijo Pesnice. Merodajni faktorji, vam pa kliče: Ali vas res ne ganejo mnogoštevilne prošnje naših narodno-delavnih in zavodnih obmejnih Šmarječanov, katerim nočete nuditi gospodarskega spasa, marveč jih leto za letom pustite huje toniti v nepotrebnih poplavih in močvirjih!

Umetne slike

v vseh velikostih se prodajajo samo ta teden po izredno znižanih cenah!

Oglejte si izložbe!

Veletrgovina Vilko Weixl

Obmejni promet.

Izšla je knjiga »Obmejni promet, zbirka zakonskih predpisov o obmejnem prometu v Dravski banovini«. Ista obsega v prvem delu vse zakonske odredbe in pravilnike, dopolnjene z razpisi in pojasnili ministrstva za finance, o obmejnih prebivalcih, dvolastnikih, potnikih, turistih, avtomobilskem prometu in o tranzitu domačega blaga preko tujege ozemlja. V drugem, tretjem in četrtem delu knjige so objavljene specialne odredbe iz trgovinskih pogodb z Italijo, Avstrijo in Madžarsko, v kolikor se nanašajo na obmejni promet. Te odredbe so dopolnjene z vsemi zapisniki in pojasnili, ki niso nikjer objavljeni in vsled tega jako težko dostopni. Knjiga je namenjena predvsem za prakso in se je ne bodo posluževali samo obmejni organi, nego je potrebna tudi občinskim uradom, dvolastnikom, turistom, avtomobilistom, obmejnimi zdravnikom in veterinarjem itd. Po njej bo segel vsakdo, ki ima opravila z državno mejo in so mu zadevni predpisi neznan ali pa nejasni. Cena knjige iznosi 35 Din, s poštnino 4.50 Din več, ter se naroča pri Sterle Vinku, računospitaču glavne kontrole, Ljubljana, glavna carinarnica.

Za zaščito naših delavcev v inozemstvu. Ministrstvo socijalne politike in narodnega zdravja, oddelek za socijalno skrbstvo, je storilo ponovne korake za zaključenje konvencij o zaščiti in zavarovanju naših delavcev v inozemstvu. V programu je zaključenje takih konvencij s Francijo, Holandijo, Belgijo, Grško in Rumunijo. —

KINO

Grajski:

Od danes dalje

Žrtve velike ljubezni

100% govoreča zvočna drama
Krasen vefilm v nemškem jeziku.
LOUISE BROOKS, JEAN BRADIN.

Union:

Od danes, pa do vključno petka

Rio Rita

Najlepša filmska opereta. 100% govoreči zvočni film z znamenitim opernim pevcom JOHN BULES v gl. vlogi.

Predstave v obeh kinih ob delavnih dneh ob 17. 19. 21. uri: ob nedeljah in praznikih ob 15. 17. 19. in 21. uri. Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

Podružnica Jugoslovenske Matice v Mariboru

vabi na izredni občni zbor, ki se bo vršil dne 30. t. m. ob 20. uri v restavracijskih prostorih Narodnega doma. Dnevni red: Reorganizacija podružnice, volitev odbora, slučajnosti. —

Zapuščeni otroci v pomanjkanju in mrazu.

Včeraj je pripeljala v banovinski deželni dom v Strossmajerjevi ulici neka Marija G. v dvokolnem vozičku tri otročiče, vse premražene in sestradane in jokaje prosila za zaščito otrok. Oče teh otrok je pred štirimi meseci zapustil svoje, mati je skrbel za male, kolikor je mogla a pretekli teden jo je vrgel stanodajalec iz hiše prav radi otrok, ker so bili po dnevu, ko je bila mati na delu, brez nadzorstva. Tako je ostala družinica brez očeta in strehe, mati je iskala delo in stanovanje, a povsod so jo odvrčali zopet radi otrok. Ginljiv je bil pogled na voziček, v katerem je imela svoje male, katerih najmlajši ima komaj dober mesec, najstarejši pa štiri leta, ki so bili zabasani med starimi kocami in cunjami tako, da so jim gledale samo glavice iz gnezda. Zadnje noči so prebili v neki listnati šupi blizu Limbuša, odkoder so jih napotili v deželni dom. Otroke so v zavodu takoj očistili, prehranili, oskrbeli z novo obleko ter dva začasno sprejeli, do čim se je mati z dojenčkom obrnila za pomoč na zdravstveni dom. —

Nesreča.

18letnemu Francu Robiču, sinu posestnika pri Sv. Križu nad Mariborom, je na opolzkem pragu spodrsnilo in si je pri padcu zlomil desno nogo v členku. Ponesrečenca so prepeljali v splošno bolnico v Maribor. —

Hoče.

Tukajšnje šole bodo razširili v šest razrednico. Stanovanjsko poslopje za učitelje bo zgrajeno posebej.

Sokol-Hoče

priredi v nedeljo 2. novembra za sokolsko deco, »naraščaj in drugo občinstvo igro »Čudežne gosli« pod vodstvom s. Apihove. Za šolarje iz Razvanja, Brezja, Sv. Miklavža, Reke in Hoč pa se bo igra ponavljala 9. novembra pri znižanih cenah. Društvo pripravlja tudi akademijo za 30. novembra (namesto 1. decembra). Podrobnosti bomo še poročali.

Velika kavarna

SVENGALI

V kraljevstvu fakirjev!

Torek — Svengali — Torek

Osrednje društvo nižjih poštnih in brzojavnih uslužbencev skupina Maribor, priredi veliko dobrodelno tombolo dne 12. aprila. Ker je eventualni dobiček namenjen v prid podpore bolnim tovarišem, njihovim vdovam in sirotam, se prosi vsa cenjena društva, da vpoštevajo to humanitarno prireditev in opuste morebitne prireditve.

O kanibalstvu pri živalih

ZAKAJ ŽIVAL ČESTO UMORI IN POŽRE SVOJEGA MLADIČA. — NAGON SAMOOHRANITVE IN VZDRŽANJE ZDRAVEGA POTOMSTVA.

Niso redki primeri, da živali ubijejo ali požre svoje mladiče. Ljudje se zgražajo, kadar vidijo, kako svinja z velikim apetitom žre svojega lastnega mladiča, ali če kokoš ali kanarček poje lastno jajce. Torej neke vrste kanibalstvo! Površni opazovalec in moralist bo to seveda brez nadaljnega obsodil in prišel do prepričanja, da je žival pač žival in da se zato ni treba čuditi temu krutemu postopanju nerazumne svinje, kokoši ali kanarčku, ki niso na tako visoki stopnji morale kot človek. Toda spretnemu očesu sodobnih prirodoslovcev niso ušla mnoga dejstva, ki popolnoma opravičujejo to postopanje živali, dočim se človeški kanibalizem in brezdušnost majke človeškega rodu ne more tako lahko opravičiti. Čimbolj človek opazuje žival, tem prej pride do prepričanja, da so živali čisto plemenitejšee od civiliziranega človeštva. Ravno ono, o čemur mislimo, da je pri živalih nemoralno, je dobro in se nikdar ne da primerjati z onimi »plemenitimi« stremiljenji civiliziranih ljudi. V naravi je po našem razumevanju mnogo krutosti, toda one niso niti od daleč tako strašne niti tako nepotrebne, kakor krutosti, ki so plod človeške civilizacije.

Mnogi so opazili, kako svinja ubije in požre svojega mladiča. Zakaj je mati tako kruta napram svojemu mladiču, dočim ji človek meče hrane v izobilju. Glad je sigurno ne sile k tako krutemu zločinu! Vendar so mnogi prirodoslovci pri opazovanju teh pojavov pri živalih prišli do zaključka, da svinja ne požre svojega mladiča iz neke brezdušnosti, temveč je v to prisiljena v interesu drugih svojih mladičev. V mnogih zooloških vrtovih so z raznimi poizkusi prišli do prepričanja, da tako domača svinja kakor divji prešič požre svojega mladiča le tedaj, če je prišel na

svet s kako napako: da slabo vidi ali ima slab voh. Torej — če je mladič nesposoben za življenje! Ali niso Spartanci in Germani enako postopali s pohabljenimi novorojenčki? Take primere pa niso opazili samo pri svinjah, temveč tudi pri bizonu, volku, lisici in še pri mnogih drugih živalih. Vedno so bili isti vzroki. Toda, zakaj poje svinja svojega mladiča in kokoš svoje jajce, za to so zopet drugi vzroki. Mnoge živali potrebujejo organske hrane in kadar je nimajo, so prisiljene, da se v svojem in v interesu zdravega potomstva lotijo kanibalizma, ker jim to narekuje življenska potreba.

Teodor Zell pripoveduje v svoji knjigi, kako so v berlinskem zoološkem vrtu delali poizkuse in se je pokazalo, da vsaka ona domača ali divja svinja, ki je dobivala perijodično komad svežega mesa, nikdar ni napadala svojih mladičev, temveč je bila vedno zelo dobra njihova mati. Čim pa je svinja v drugi skotila mladiče in ni dobila take hrane, je takoj en mladič postal njena žrtev. Tudi pri kokoših opazamo, da šele tedaj pojedjo svoje jajce, ako jim manjka črvov in apna. Pri kanarčkih je isti slučaj kakor pri drugih pticah pevkah. Radi tega dajejo ptičarji pticam zelo pogosto črve, kuhana jajca in apno, kar je za njihov organizem neobhodno potrebno, ker postanejo sicer krmežljave in se lotijo lastnih jajc. Navedli bi lahko še na stotine podobnih slučajev in primerov, o katerih se je mogel vsakdo, ki se bavi z gospodarstvom, sam prepričati.

Kakor razvidno, žival ni krvoločna in brezdušna vsled nekake pokvarjenosti, temveč jo le zdrav nagon za samoohranitev in za interes svojega lastnega potomstva sili, da dela to, kar se zdi našim očem nemoralno.

masa, ki se strdi že pri 8 stopinjah mraza.

Ogromna eksplozivna sila dinamita se je pokazala že prav kmalu po Nobelovem odkritju izredno učinkovito. Pred mestom Limo v južnoameriški republiki Peru je zletela v zrak neka ladja z 20 sodi dinamita, in sicer tako temeljito, da ni bilo mogoče najti nobenega sledu niti od ladje niti od njene posadke. Ta kolosalni uspeh, v pravem pomenu besede vse uničujoči uspeh, je prinesel Alfredu Noblu velikansko bogastvo.

Ko je dne 10. decembra 1896 umrl, je zapustil ustanovo, ki nosi njegovo ime in ima glavnic 40 milijonov švedskih kron. Vsako leto, na obletnico smrti ustanovitelja pa se razdele obresti glavnice, ki predstavljajo že lepo premoženje, pod pogoji, ki jih je določil Nobel sam in so splošno znani.

Anekdote

Dobri prijatelji so hoteli nekoč slavnega prirodoslovca Cuviera, ki je živel od l. 1769—1832, prestrašiti. Ko se je Cuvier ponoči radi nenavadnega ropota zbudil, je zapazil pred svojo posteljo strašno postavo z volovsko glavo, ki je bulila v njega.

»Kaj želiš?« je vprašal neustrašeni učerjak.

»Požreti te hočem,« je odvrnila pošast.

»Mene požreti? Kako?«

Cuvier si je med tem strašilo natančno ogledal, nato pa hladnokrvno odgovoril: »Kopita in rogovi. Ti žreš torej travo. Mene torej ne moreš požeti. Izgini!«

In strašilo je izginito, kajti te logike ni bilo mogoče pobiti.

Podobna stvar se je pripetila nekoč nekemu angleškemu kapitanu, ki ga je bilo težko spraviti iz ravnotežja. Ko je moral nekoč v temni noči mimo nekega samotnega prostora, mu je stopila nasproti strašna pošast. Stari kapitan, ki je že pri svoji ženi sino pretrpel, pa je ostal popolnoma miren in je rekel: »Ako ni to vrag, potem pojdi k vragu! Ako pa si vrag, potem pojdi z menoj, kajti jaz imam tvojo sestro za ženo.«

»Že 20 let sem poročena s svojim možem in sem še vedno do ušes zaljubljena«, je pripovedovala neka gospa pisatelju Tristanu Bernardu. Ta je pogledal dami v oči, nakar jo je vprašal sarkastično: »Kako pa se piše mladi mož?«

K 91letnemu Rockefellerju je prišel neki posestnik in ga nagovoril: »Sijajno izgledate, gospod Rockefeller, res lepa starost!«

»Kaj čekate,« je zarohnel Rockefeller, »lepa starost je 20 let!«

Mlad dramatik, čegar duševne produkte so zelo pogosto igrali v gledališčih, je vprašal nekoč svojo tajnico, kako ji ugaja njegovo najnovejše delo. Ne da bi pomišljala, je dama odgovorila: »Z gledališkimi komadi je ista kakor z jedili: ako se opazuje, kako se kuhajo, potem se izgubi apetit.«

Operetni komponist Moszkowski je nekoč srečal nekega prijatelja komponista in ga vprašal, kaj sedaj komponira. Ta je odgovoril, da trenutno nič ne dela.

»Kako,« je odgovoril Moszkowski, »ali te je zapustil spomin?«

Nekoč je posetil Moszkowski privatno zbirko slik. Lastnik mu je pokazal neko slabo sliko, o kateri pa je bil prepričan, da je ena najlepših, delo odličnega umetnika.

»Kaj menite o tej sliki?« je vprašal Moszkowskega.

»Gospod, ta slika ne bi bila nikdar previsoko obešena!«

Zdravnikovo avto

Nekemu znanemu italijanskemu zdravniku se je pripetil nekoč dogodek, ki bi ga drugi raje zamolčali. Ker pa je ta zdravnik človek, ki ljubi šale in dovipe, se ni popolnoma nič ženiral in je dal stvar takoj razširiti med svojimi znanci. Bil je poleti. Ponoči je nekdo pozvonil na vratih zdravnikove vile, oddaljene 6 km od železnice.

»Kaj želite?« je vprašal zdravnik skozi okno neznanca.

Iz teme se je javil glas: »Koliko zahtevate, gospod doktor, da posetite težkega bolnika v bližini kolodvora?«

Vprašanje je bilo nenavadno, ker pa je bilo že pozno ponoči in je hotel biti zdravnik siguren za svoj honorar, je odgovoril: »Sto lir.«

»Prosim Vas, pridite takoj!«

Kmalu nato se je zdravnik oblekel in prišel s svojim lepim avtom. Neznanec mu je takoj plačal sto lir ter se vsedel v avto, ki je odpeljal z veliko naglico. Ko sta zdravnik in neznanec prišla do železnice, je zdravnik vprašal, kje je hiša bolnika.

»Je ni,« je odgovoril neznanec. »hotel sem dobiti od Vas samo voz, ker so vsi kočijaži v mestu zahtevali za vožnjo do železnice 150 lir...«

Stekel človek v vlaku.

V osebnem vlaku Miskolcz—Budimpešta se je vozil minul petek 22letni dninar Bela Nemeth iz Miskolcza, ki ga je vgriznila stekla mačka in katerega je v vlaku popadla steklina. Nemeth je začel gristiti potnike, ki so prestrašeni bežali v sosedne vagon. Nekaj bolj junaških železničarjev je divjaločega zvezalo, ko je pa vlak pripeljal v Budimpešto, so Nemethu natakneli prisilni jopič.

Korenina.

Nedavno je umrla v Braziliji Roza Costa, ki je trdila, da je najstarejša žena na svetu. To je verjetno tembolj, ker so vsi njeni otroci — živi vseh 18 — danes stari že vsak nad 100 let in se je torej njo lahko mirno cenilo na 150 let. Vsi otroci so zdravi in krepki, Roza Costa sama je bila do poslednjega duševno krepka. Razen 14 sinov in 4 hčer, je ostalo po njej sto in četvero vnukov in 230 pravnukov.

Hasanbeg Priština.

znani nasprotnik albanskega kralja Zogu, je prispel te dni v Solun in izjavil v nekem govoru albanskim dijakom, da je on bodoči predsednik albanske republike.

Sport

Medmestna tekma Gradec-Maribor

se je na prošnjo Gradca prelozila na 16. november in se bo dne 9. novembra odigralo prvo kolo tekem za pokal LNP.

Zimsko-sportno predavanje.

Dne 3. novembra bo predaval gosp. Koranek na pobudo zimskosportnega oddelka SPD v dvorani Zadrufne gosp. banke »O Korošici — smuškem raj« v Savinjskih alpah. Že ime predavatelja jamči, da bodo prišli vsi zimskosportniki na svoj račun. G. Koranek bo predaval na podlagi 150 skioptičnih slik.

Sokolstvo

Starejše članice

pričnejo s telovadbo v torek 4. novembra. Telovadne ure se bodo vršile v torkih in petkih od pol 19. do pol 20. ure v Cankarjevi telovadnici, pod vodstvom s. Ele Horvatove. Vpis v oddelek se vrši med redno telovadbo.

Smrt dvojnika angleškega prestolonaslednika

V Londonu je umrl te dni Bill Humbert, dvojniki angleškega prestolonaslednika. Humbert je bil sin bogatega trgovca. Svojo presenetljivo podobnost s princem je znal temeljito izrabiti. Posnemal je prestolonaslednika v najmanjših podrobnostih. Bil je celo tako predrzen, da je naročil obleke pri istem krojaču, kakor princ. Nekoč se je pri konjskih dirkah pomešal med občinstvo, ki ga je smatralo seveda za prestolonaslednika. Kmalu nato so ljudje opazili, da imajo izpraznjene žepe. Nekoč je prišel Humbert v neki londonski klub, kjer so ga nagovorili s »Kraljevsko Visokostjo«. Humbert je takoj izrazil ugodno priliko in nekega gospoda »napumpal« za malenkostno vsoto 100.000 Din, češ da je pozabil svojo denarnico doma. Gentleman je bil seveda silno vzradoščen, da je mogel popularnemu princu izkazati uslugo. Angleški prestolonaslednik se je kasneje od srca nasmejal, ko je zvedel, kake stvari uganja njegov dvojniki na njegov račun.

Zanimiv eksperiment na češko-saksonski meji

Iz Prage javljajo: Ko so se v soboto neki češkoslovaški šoferji vračali iz Saksonske na Češkoslovaško, so se vsi avtomobili, ki so vozili z največjo brzino, na gotovi točki tik meje nenadno ustavili, ker je bil prekinjen električni tok na motorjih. Ta »imobilizacijska« cona je obsegala 4 km. Šoferji so poskušali na vse načine, da stavijo vozove v pogon, pregledovali motorje, ki so bili v popolnem redu, in tudi sicer ni bilo na vozovih nobenih defektov. Čez nekaj časa je prišel saksonski orožnik in šoferjem dejal, da bodo lahko točno ob treh pop. nadaljevali pot. In tako se je tudi zgodilo. Po neki verziji je šlo za poskuse, da se z novimi magnetskimi žarki, ki delujejo na daljavo, prekine električni tok in tako upliva na magnetne motorja, zaustavijo na gotovem mestu vsi avtomobili in aeroplani.

Vseruski sovjetski kongres.

Letos v decembru se bodo izvršile volitve v mestne in vaške sovjete. Delegati lokalnih sovjetov se bodo sestali meseca januarja na kongrese po pokrajinah in izvolili delegate za vseruski sovjetski kongres, ki se bo sestal 23. februarja 1931. Ta kongres bo izvolil centralni izvršilni komitet in določil glavne smernice bodoče politike. Letošnje volitve so posebno važne radi tega, ker je milijonom sovjetskih državljanov vrnena volilna pravica.

Odgovor na anketo.

Neki veliki nemški dnevnik je razpisal za svoje čitatele anketo o vprašanju, katerih 5 slik bi bilo treba najprej rešiti, ako bi nastal v pinakoteki v Monakovem požar.

Slikar Friez je odgovoril kratko: »Prvih pet pri vratih.«

Angleška ponudba za izgradnjo luke Bakar

V zvezi s ponudbo angleške finančne skupine za eksploatacijo železnega rudnika Ljubija, v katerega hoče — kakor smo že javili — vložiti milijon funtov, prihaja poročilo, da je ista skupina — Naylor Benzon & Co. — stavila ponudbo, da bo iz rudnika Ljubija letno izvozila 350.000 ton železne rude preko luke Bakar. V to svrhu se tvrdka obvezuje, da bo regulirala luko Bakar in izgradila naprave, po katerih se bo železna ruda lahko direktno iz vagonov pretovarila v parnike. Angleži bi v to svrhu zgradili svojo progo in jo opremili z nalašč v to svrhu izdelanimi vagoni. Državi bi za ureditev luke ne trebalo dajati nobenega denarja, ampak bi stroške izgradnje plačevala z železno rudo. Angleška tvrdka se tudi obvezuje, da bo plačevala vse predpisane pristaniške takse in zaposlovala samo domače delavce. Pogajanja za zaključek tega velikega posla so še v teku.

Nobilova smrtonosna iznajdba

Silno tragično učinkuje, da je postalo vprašanje razdelitve Nobelovih nagrad aktualno zopet ravno v času, ko sta se dogodili v Nemčiji dve strahoviti rudniški katastrofi, ki ste zahtevali skupno nad 400 človeških življenj, povzročila pa je obe nesreči v prvi vrsti eksplozija dinamičnega skladišča.

Dinamit je bil najznamenitejša iznajdba Alfreda Nobla. Pridobil si je namreč prav kmalu tako ogromno premoženje, da je potem ustanovil največjo ustanovo sveta in tako ovekovečil svoje ime v zgodovini.

L. 1867 je Alfred Nobel, sin tvorničarja razstreljivih snovi Emanuela Nobla, med delom v svojem laboratoriju čisto slučajno opazil, da gotovi trdi predmeti vsrkavajo tekoči nitroglicerini. Nadaljna njegova opazovanja in poizkusi so dovedli do presenetljivega rezultata. Odkril je namreč postopanje, kako bi se tekoča, skrajno nevarna in težko prevozna eksplozivna snov spravila v promet. Tako je nastal dinamit.

KOMPOLJSKI.

Mutasto kolo

Zgodba iz življenja naših obmejnih Slovencev v polpretekli dobi.

V dušo se mi je vselilo tako trpko čuvstvo, da sem menda v tistem trenutku čutil vso ogromno pezo trpljenja, ki se je gromadilo leta in leta po nestrpnih tujcih na naš ubogi tlačanski rod v tej lepi Dravski dolini prepojeni s slovenskim znojem in s slovensko krvjo. Zdaj se pa nam tako-le reže kruh pravice! Vsak pritepenec, pa naj si bo raztrgan in potepuški cigan, lahko neovirano govori svoj jezik. Le Slovenec domačin, ki redi in vzdržuje s svojimi žulji vso to pravo in lažigospodo, nima nobene pravice! Njegov materni jezik je zasramovan in zaničevan! In če ga govoriš, ti pretijo z mesta, kjer bi ga morali ne samo upoštevati, ampak tudi spoštovati in čuvati, da te zapro kot kakega zločinca! Če delajo tako z menoi, kako postopajo še-le z našim okornim in v takih stvarih docela neizkušenim kmetom in delavcem!

Silno majhen, neznamen in slaboten sem se zdel v tistem trenutku sam sebi. Dasi sem preje možato odklanjal pismena vabila, se upri uradnemu slugi in njegovi zahtevi, ter še celo vztrajal pred samim sodnikom popolnoma dosledno braneč svoje pravice; dasi ne bi bil niti za las popustil, pa čeprav bi bil sodnik izvedel svojo grožnjo in bi me bil zaprl v ječo, vendar bi bil sedaj klonil menda pred vsako ostro besedo, vsak otrok bi me bil z lahkoto podrl na tla, tako strt sem bil duševno in telesno. Niti trohice odporne sile ni bilo več v meni tisti hip.

In takrat mi pride v največji malodušnosti na misel moja šola in družina na Muti. Ženo in deco sem zapustil vso preplašeno in obupano v skrajni negotovosti, ko sta me odgnala orožnik in sodnijski sluga. Kako so preživeli te tri dolge ure doma? Jaz sem vsaj vedel in videl, kako je. Vsi ti pa ne vedo nič! In kaj je hujšega na svetu, nego tista moreča negotovost, ki ti razjeda srce in dušo!

Ura je četrta na tri. Še tri četrte ure, pa se bode sklenil pouk. Vsa šolska deca se bode razkropila po okolici, kjer prebivajo naši najboljši ljudje, kateri še niso klonili kljub vsemu pritisku in kljub zaničevanju in zasramovanju pred oholim tujcem, ampak še vedno vztrajajo pri veri in jeziku očetov; kateri hočejo, da bodo tudi njihovi otroci vzgojeni v narodnem duhu. Pa se bode vrnila ta slovenska nebojgljena deca na svoje raztresene domove in povedala, da je njihovega učitelja odvedel iz šole — orožnik! Kaj si bodo mislili ti ljudje v svoji pošteni preprostosti! Vstajali jim bodo v dušah dvomi, zmajevali bodo z glavo. Zakaj, saj me niso še mogli spoznati do dobra. Bival sem komaj tričetr

leta med njimi. Njihova vera v mene torej še ne more biti trdna. In če koga odžene orožnik, to vendar ni kar tako! Če pa celo odžene učitelja med poukom iz razreda, to je pa prav tako, kakor bi vzel duhovnika izpred oltarja! Tu mora biti pa že poseben in tehten vzrok in silno hud pregrešek.

Tako bode dvom kakor črv izpodjedel prve rahle koreninice naklonjenosti in vere, ki so pognale v srcih okoličanov do slovenske šole. In one tenke početne niti, ki so še spajale slovensko lepo se razvijajočo šolo in dom, bodo zopet pretrgane. Splošna narodna stvar v tem tolikanj ogroženem kraju bode s tem zadobila nov hud udarec.

Kaj naj storim? Morda se vse to še da prepričati, če se jaz vrnem, predno zapusti deca šolo. A zdaj je tričetrta na tri že proč. Bom li zmagal v dobri pol uri pot, za katero se rabi polna ura?

Pa poskusimo! Časa za razmišljanje ni. Vsaka sekunda je dragocena.

8. Zopet doma med svojimi malčki!

Kako sem tistega lepega pomladanskega popoldne premeril dobro uro hoda dolgo pot iz Marenberga na Muto tekom pol ure, še danes ne vem. Dasi sem jo meril pozneje že večkrat tudi z naglim korakom, vendar nisem nikoli več prišel v tako kratkem času. Toliko se pa še danes spominjam, da sem pozabil na vso utrujenost, na prazen želodec in na silno duševno potrtost že v tistem hipu, ko sem se odločil, da vsaj poizkusim dobiti deco še v šoli in sem napravil prvi korak izpred marenberškega sodišča proti Muti. Tupatam sem med potjo srečal voznika ali pa samotnega pešca. Vsak se je ozrl za mano in se čudil, čemu imam tako silo. Posebno začudene obzore so seveda napravili tisti Mutčani, ko so me pred štirimi urami videli, kako sem odhajal v častnem spremstvu. Toda jaz nisem imel časa c-pazovati vse to, ampak sem samo hitel, hitel.

Ves znojen sem prisopil v šolo in stopil v vežo, ko je ravno udarjala ura v zvoniku tri. Vse mirno in tiho. S par koraki premčim stopnice v prvo nadstropje, posušam in slišim, da v razredu ravno molijo. Torej počakam in si obrišem poten obraz. Takrat pa mi pride na misel, da bi bilo dobro otrokom v par besedah pojasniti, zakaj se je vse to zgodilo z menoj. Drugače pridejo domov, povdo staršem, a vse jim boje na zadnje vendar le čudno in nejasno, ako ne vedo vzroka.

Pa kako bi se takemu-le drobižu posnela vsa ta zamotana zadeva razumljivo, da bi je prav pojmlili? Pa mi pride srečna rešilna misel!

V razredu so ravnokar napravili križ. Odprem vrata in stopim v razred. Ej, kako lepi in polni zadoščenja so bili tisti hipi!

Zažarela so očesca nedolžnih otročičev, zardela so jim ličeca, vzkliki veselja in radosti so se jim izvilili iz prsi,

vse je zapustilo svnoje prostore, mi hitelo naproti in me uklenilo v živ obroč. In vsak je skušal ujeti mojo roko, ali pa vsaj dotakniti se moje obleke. Kakor mali neverni Tomažeki so se mi zdeli, ki ne verjamejo svojim lastnim očem, ampak se hočejo prepričati s prijemom in dotikom, ali sem res jaz, ali so pa vse to samo sanje. Žena učiteljica poskuša predreti živ obroč, da bi prišla do mene, a se ji ne posreči. Zato obstoji zunaj kroga in gleda vsa srečna zdaj mene, zdaj deco.

»Le idite na svoje prostore, pa se napravite ter počakajte, da se vrnem!« sem izpregovoril, ko se je veselo razburjenje nekoliko poleglo in sem mogel do besede. »Tako se vrnem.«

S silo sem predrl živ obroč in odšel uresničiti ono misel, ki se mi je porodila preje, ko sem čakal med molitvijo pred razredom

Na drugem koncu nekdanje graščine, kjer je bila tedaj Ciril Metodova šola, smo imeli slovenskega trgovca. Stopil sem k njemu ter naročil, naj pripravi 68 zavitkov sladkorčkov in prav toliko žemelj za deco naše šole.

Pa sem se vrnil k srečni deci v razred, postavil jo v vrsto in odvedel v trgovino.

»To imate, da boste vedeli, kedaj je orožnik odvedel vašega učitelja za to, ker je Slovenec! Pozdravite očeta in mater!«

Jemali so otroci lepo po vrsti, se zahvalili in odbrzeli vsi srečni domov.

Število otrok slovenske šole pa se ni radi tega dogodka prav nič znižalo, ampak je celo izdatno narastlo.

9. Še dvoje nemških uradnih pisem.

Naslednje štiri tedne se ni dogodilo nič posebnega. Mirno in tiho so tekli dnevi v šolskem in drugem delu. Časopisje je sicer pisalo precej ostro proti marenberškemu sodniku, ki kaj čudno pojmuje enakopravnost in si dovoli celo vzeti učitelja iz razreda po orožniku med poukom. V tej zadevi sta stavila v dunajskem parlamentu oba slovenska kluba interpelacijo na tedanjega justičnega ministra Hochenburgerja, ki je bil znan kot hud nemški šovinist. Seveda ni bilo nikakega odgovora.

Ves ta dogodek se je seveda hitro raznesel po vsej Dravski dolini in se je o njem govorilo v zadnji gorski koči. — Nemci so hvalili svojega nemškega sodnika, ki ni popustil v svoji trmi. Le to so obžalovali, da me ni še vtaknil za nekaj časa v luknjo. Morda bi se bil le omehčal jaz na vse zadnje.

Slovenec pa se je dobro zdelo, da se je vendar nekdo postavil nepriljubljenemu sodniku po robu. Čeprav je sodnik uporabljal silo, vendar me ni mogel prisiliti, da bi jaz ne govoril pri zaslišavanju svojega materinega jezika.

Na vsak način je ta dogodek že neposredno takrat imel za našo stvar dobre posledice, dasi je bila že dolga pot do končnega zaključka, kakor bomo vi-

deli. Naši ljudje so se zdramili iz narodne otroposti in se nehote izpraševali zakaj in kako. Saj smo tudi Slovenci ljudje. Mi redimo in vzdržujemo to gospodo in v zahvalo postopa z nami na ta način! Kje je torej pravica? Ali so postavili za to tu, da jih sodnja lahko krši? Če jih krši lahko v enem oziru, je prav tako mogoče, da jih krši tudi v drugem? — Zaupanja in spoštovanja si takrat ni pridobila marenberška sodnja in tudi ne tisti gospodje, ki so takrat tam gori vedrili in oblačili! —

Kakor v zasmeh vsemu, kar se je zgodilo do takrat, pa pride nekega dne po štirih tednih od sodnije zame zopet nemško pismo. Šlo je isto pot, kakor vsa prejšnja. Tudi drugemu pismu se ni godilo boljše.

10. Eksekutor v hiši.

Mesto tretjega pisma pa je prišel lepega jutra eksekutor k meni. Zalotil me je v veži na prostornem hodniku. Pa sva kar ondi obstala in se razgovarjala.

Kadar hodi eksekutor okrog hiše, je to slabo znamenje. Jaz sem ga do takrat komaj poznal po uniformi. No, pa že tak pride, da se mora človek seznaniti поблиže tudi s to vrsto ljudi, ki vrše najbolj neprijeten posel.

Resnici na ljubo moram priznati, da je bil tisti eksekutor prav čeden človek v svojem postopanju napram meni. Dasi je bil trd Nемеc, se je vedel docela olikano in dostojno pri svojem neprijetnem poslu. Torej se je v tem oziru prijetno razlikoval od onega sluga, ki me je bil pred dobrim mesecem odvedel s pomočjo orožnika iz razreda, dasi gaje bila rodila slovenska mati tam nekje na Ptujskem polju.

»Oprostite!« je začel v nemškem jeziku. »Imam nalog, da od Vas izterjam globo 40 kron.«

»Tako!« je bilo moje ne majhno začudenje. »Zakaj pa?«

In mož mi je razložil prav podrobno, da me je sodišče nedavno kaznovalo z globo 40 kron, ker se nisem bil odzval pismenim vabilom, ampak je moralo po mene poslati sodnijskega slugo in še celo z orožniško asistenco. Ker pa kljub dvakrat poslanemu nalogu te globe še nisem poravnal, zato je on, davčni izterjevalec, poslan, da jo izterja.

Meni se je še le sedaj posvetilo v glavi. Spomnil sem se, da mi je res rekel sodnik še pred zasliševanjem, da me kaznuje z redovno globo 40 kron. A na to sem bil deloma pozabil, deloma sem si pa mislil, da bodem že dobil kaj v roke o vsem tem in potem ukrenil potrebno. Zdaj sem si tudi mislil, da je bil v zadnjih dveh vrnjenih pismih po tem takem plačilni nalog.

»Pa jaz vendar nisem prejel nobenega plačilnega naloga!«

»Poslan Vam je bil celo dvakrat in sicer tega in tega dne.«

»Mogoče; a jaz sem pismi vrnil neodprti ter zahteval slovenski naslov.« (Nadaljevanje sledi.)

Posestnica

želi znanja z nastavljenecem ali obrtnikom. Dopise na upravo »Večernika« pod »Vdova 42«. 3079

Gospodična

želi vstopiti kot učenka v brivski salon za dame in gospode. Ponudbe pod »223« na upravo lista. 3078

Kateri dobrosrčni obrtnik

bi hotel sprejeti vajenca s pohabljenomogo. Starši so pripravljene zanj tudi nekaj plačevati. Ponudbe pod »Vajenec« na upravo lista. 3877

Štirisobno stanovanje

s kabinetom, kopalnico in drugimi pritliklinami oddam s 1. decembrom. — Vprašati Cvetlična ul. 29 I, levo. 3076

Otomane, divane, garniture,

novе, ponošene, ves tapetniški material kupite najceneje pri tapetniku F. Novak-u, Maribor, Slovenska ul. 24. 3075

Hitro popravilo ur, ceneno in točno z 1—5letnim jamstvom pri tvrdki A. Stojec, Maribor, Jurčičeva ulica št. 8. Po stenke in stoječe ure se pride na dom. XVII

Lepo, solčno

tri oziroma dvosobno stanovanje s kuhinjo in vsemi pritliklinami takoj oddam stalni mirni stranki. Vpraša se v trgovini Sikošek, Koroška c. 102. 3080

Razglednice iz Maribora

180 umetniških posnetkov v lastni izdaji, papirnica Novak, Gosposka ul. 9. Tudi za preprodajalce. XXXV

Ajdov med

na debelo Din 11.50 na drobno Din 14.— pri Ornik, Aleksandrova cesta 64. 3083

5000.— dinarjev

zaslužijo osebe voljne potovanju. Pojasnila daje »Universal«, Maribor, Wildenrainerjeva ulica 6 in Ljubljana, Zaloška ulica 10. 3040

Krzneni plašč

(Stadtpelez) z sealskin podlogo in ovratnikom ceneno na prodaj. Vprašati iz prijaznosti pri K. Gränitz, Gosposka ulica 7. 3055

Premog Peklenica

4750 kalorij, brez smradu, žindre in kamenja, malo pepela. Din 38.— franko. B. Guštin, Cankarjeva 24. 3053

Hiša, dve sobi,

kuhinja in klet na prodaj. Gubčeva ul. 26, Pobrežje pri Mariboru. 3081

Oddam opremljeno sobo,

obrnjeno proti zahodu. Maistrova ul. 18 I, vrata 4. 3084

Krizanteme

Največja izbira, najnižje cene za Vse svete

Vence in nagrobne šopke v vseh cenah in izdelavah. Posebno znižane cene. Urejevanje grobov

»Vrt« Džamonja I drug Koroševa ul. 44. telefon 21-50

Zimske nogavice,

rokavice, pletenine ter vse druge modne potreščine v modni trgovini

Anton Paš, Maribor, Slovenska ul. 4.

kožuhovino

kupite najboljše in najceneje v kožni strojarni

A. Butolen, Maribor, Loška ul. 18 Cenei kožuhovinsti podnožniki. 3080

Moderne pletenine

kakor golf jopice obleke puloverje veste otroške obleke nogavice za moške in ženske

v vseh barvah in po meri izdeluje

pletarna L. Golob, Maribor Orožnova ulica 6. 2746